

i SDG-ovi

**Doprinos
ciljevima UN-ovog
održivog razvoja
s ISO standardima**

Cilj Agende održivog razvoja Ujedinjenih nacija do 2030. i njenih 17 ciljeva održivog razvoja (SDG) je transformacija našeg svijeta.

Ovaj ambiciozni akcioni plan, koji ima za cilj unapređenje mira i blagostanja, te iskorjenjivanje siromaštva i zaštitu planete, prepoznat je širom svijeta kao neophodan za osiguravanje održive budućnosti za sve. Svi akteri u društvu pozvani su da doprinesu tome, uključujući vlade na lokalnom i nacionalnom nivou, preduzeća, industriju i pojedince. Da bi bio uspješan, proces zahtjeva konsenzus, saradnju i inovacije. ISO je objavio više od 22 000 međunarodnih standarda i srodnih dokumenata koji pružaju globalno priznate smjernice i okvire zasnovane na međunarodnoj saradnji. Nastali kao rezultat konsenzusa, oni pružaju čvrstu osnovu koja podstiče inovacije i osnovni su alati koji pomažu vladama, industriji i potrošačima da daju svoj doprinos postizanju svakog od SDG-ova.

Ova brošura ilustruje kako standardi doprinose postizanju SDG-ova i ukratko iznosi ključne standarde koji bi se mogli pokazati korisnim.

Ko može imati koristi od upotrebe ISO međunarodnih standarda?

Javne vlasti

Zahvaljujući ISO standardima, regulatorna tijela imaju čvrstu osnovu koja će im omogućiti da kreiraju javnu politiku koja doprinosi SDG-ovima, posebno u pogledu ljudskih prava, racionalnog korišćenja vode, energetske efikasnosti, javnog zdravlja i još mnogo toga. Budući da su prepoznati širom svijeta međunarodni standardi takođe pomažu vladama da ispunе svoje obaveze na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Industrija

Da bi se postigli svi ciljevi održivog razvoja, uloga industrije je od suštinske važnosti, a ISO standardi u

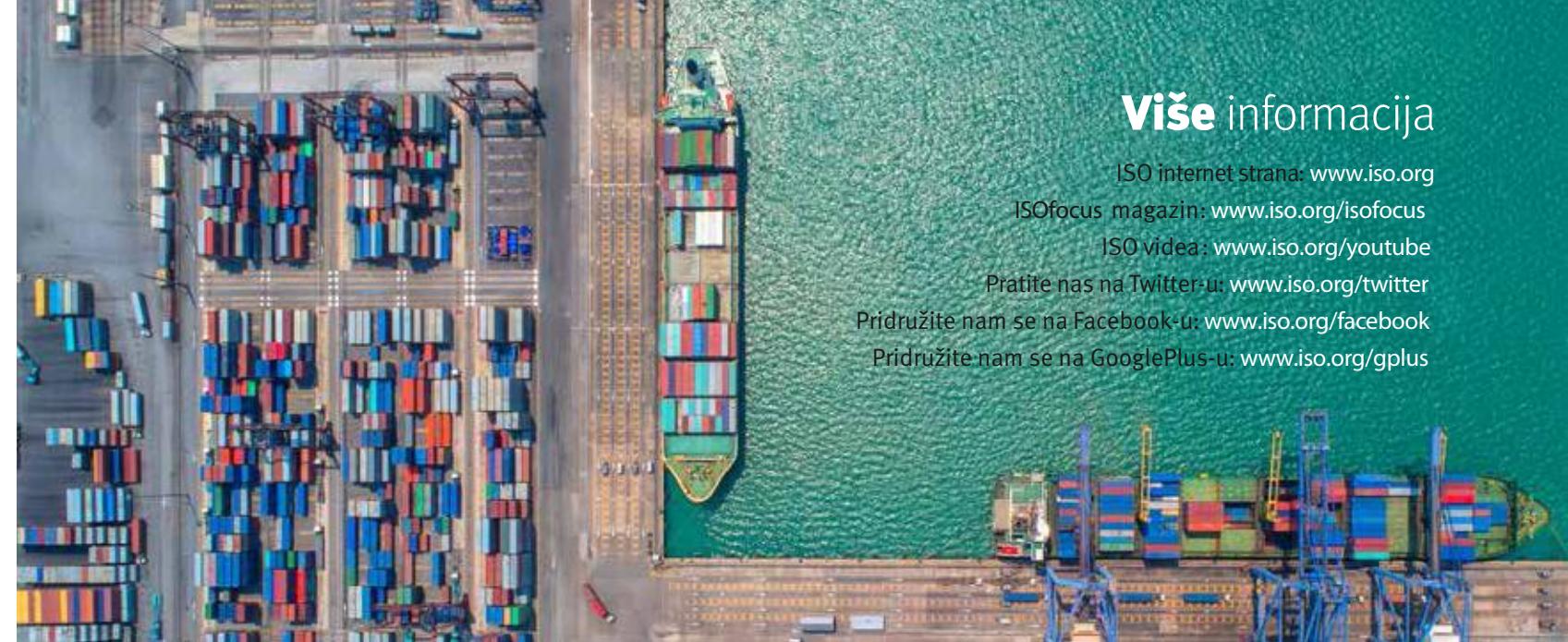
tome pružaju neprocjenjivu podršku davanjem smjernica i okvira za široku paletu aspekata, od zdravlja i dobrobiti zaposlenika preko potrošnje energije, pa do otporne i ekološki prihvatljive infrastrukture.

Potrošači

Iako je tačno da politički i ekonomski lideri posebnu pažnju posvećuju pitanju doprinosu SDG-ova, mnogi od njihovih efekata osjećaju se na lokalnom nivou. Smanjenje siromaštva, poboljšanje zdravlja, bolji pristup čistoj vodi te sigurna i bezbjedna infrastruktura samo su neke od prednosti implementacije ISO standarda.

Standard ISO 26000,
Smjernice za društvenu
odgovornost

Postizanje održive budućnosti uključuje uspostavljanje ravnoteže između ekološkog, društvenog i ekonomskog sistema, a od organizacija se sve više očekuje da igraju značajnu ulogu u postizanju tog cilja. S preko 450 preporuka koje direktno utiču na ciljeve SDG-ova, standard ISO 26000 daje smjernice o tome kako kompanije i organizacije mogu djelovati etički i transparentno kako bi doprinijeli održivom razvoju.

ISO standardi podržavaju **tri dimenzije** održivog razvoja

Ekonomска dimenzija

Međunarodni ISO standardi promovišu ekonomsku održivost olakšavanjem međunarodne trgovine, unapređenjem nacionalne infrastrukture kvaliteta¹ i podržavajući održivu poslovnu praksu.

Oni pokrivaju sve oblasti, od efikasnosti poljoprivrednih metoda do sistema za borbu protiv korupcije.

Društvena dimenzija

Međunarodni ISO standardi promovišu društvenu održivost pomažući zemljama i zajednicama da poboljšaju zdravlje i blagostanje svojih građana. Oni pokrivaju sve aspekte socijalne zaštite, od zdravstvenih sistema i srodnih proizvoda do socijalne uključenosti i pristupačnosti.

Ekološka dimenzija

Međunarodni ISO standardi promovišu održivost životne sredine pomažući kompanijama i zemljama da upravljaju svojim uticajem na životnu sredinu. Oni pokrivaju aspekte kao što su primjena sistema upravljanja zaštitom životne sredine, mjerjenje i smanjenje emisije gasova s efektom staklene baštice, potrošnje energije i podsticanje odgovorne potrošnje.

¹ Infrastruktura kvaliteta je sistem koji doprinosi postizanju ciljeva javne politike u oblastima kao što su industrijski razvoj, trgovinska konkurentnost na globalnim tržištima, racionalna upotreba prirodnih i ljudskih resursa, bezbjednost hrane, zdravlje, životna sredina i klimatske promjene. (Izvor: UNIDO)

Cilj održivog razvoja 1

Bez siromaštva

Iskorijeniti siromaštvo u svim njegovim oblicima svuda u svijetu

Nudeći platformu koja okuplja najbolje prakse u svim oblastima ekonomске aktivnosti, od poljoprivrede do bankarstva, ISO međunarodni standardi doprinose održivoj proizvodnji hrane i resursa i podstiču održivo zapošljavanje.

Na primjer, standard ISO 20400, Održiva nabavka - Smjernice, pomaže organizacijama da razviju prakse održive i etičke nabavke koje takođe koriste zajednicama u kojima posluju. Standard sadrži smjernice za sprovođenje etičkih procesa u lancu snabdjevanja.

Standard ISO 37001, Sistemi za borbu protiv korupcije - Zahtjevi s uputstvima za upotrebu, podržava kompanije i javne organe u njihovim naporima da izgrade integritet i bore se protiv korupcije. Podsticanjem antikorupcijske kulture unutar organizacija doprinosi se smanjenju velikih razlika u bogatstvu koje su među glavnim uzrocima siromaštva u mnogim zemljama svijeta.

Cilj održivog razvoja 2

"Nulta" glad

Iskorijeniti glad, osigurati bezbjednost hrane, poboljšati ishranu i promovisati održivu poljoprivredu

ISO je objavio preko 1 600 standarda za sektor proizvodnje hrane, osmišljenih da stvore povjerenje u prehrambene proizvode, poboljšaju poljoprivredne metode i promovišu održivu i etičku kupovinu. Ovi standardi obuhvataju i niz drugih oblasti, kao što su nutritivna i bezbjednosna analiza, kvalitet, pakovanje i sljedljivost.

Posebno posvećena prehrabnom sektoru, porodica standarda ISO 22000 o upravljanju bezbjednošću hrane pomaže organizacijama da identifikuju i kontrolišu opasnosti povezane sa bezbjednošću hrane, dok ostali srodnici standardi kao što su ISO 26000 (društvena odgovornost) i ISO 20400 (održiva nabavka) podstiču društveno odgovorno ponašanje i uspostavljanje etičkih uslova rada za poljoprivredne radnike te promovišu etičke prakse kupovine u cijelom lancu proizvodnje hrane.

Trenutno u fazi razvoja, serija standarda ISO 34101 koji se odnose na održiva i sljedljiva zrna kakao preciziraće zahtjeve za sistem upravljanja za uzgoj kakao zrna. Ovaj standard daje set smjernica za ekološki prihvatljive poljoprivredne prakse, bolju sljedljivost kakao zrna i za poboljšanje socijalnih uslova i životnih sredstava poljoprivrednika i svih onih koji su uključeni u lanac snabdijevanja kakaom.

Cilj održivog razvoja 3

Dobro zdravlje i blagostanje

Osigurati svima zdrav život i promovisati blagostanje svih starosnih grupa

Pristup kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti je osnovno ljudsko pravo. ISO je objavio preko 1 300 standarda koji podržavaju bezbjedne, kvalitetne medicinske prakse i opremu koja omogućava zdravstvenim radnicima da poboljšaju pouzdanost i efikasnost svojih usluga. Ovi standardi između ostalog obuhvataju metode sterilizacije, medicinske uređaje, hirurške implantate i instrumente, zdravstvenu informatiku i druge srodne proizvode. Dva zapažena primjera u ovoj oblasti su ISO 11137, serija standarda za sterilizaciju zdravstvenih proizvoda zračenjem i ISO 7153 za materijale za hirurške instrumente.

ISO takođe razvija standarde kako bi lokalnim samoupravama pomogao da promovišu zdravlje i dobrobit u svojim zajednicama, kao što su standardi sa Međunarodnog sporazuma s radionice IWA 18, *Okvir za integrisane zdravstvene usluge i doživotnu njegu u starojoj zajednici* (*Framework for integrated community-based life-long health and care services in aged societies*), kao i standard ISO 37101 koji se odnosi na održivi razvoj u lokalnim zajednicama.

Cilj održivog razvoja 4

Kvalitetno obrazovanje

Osigurati jednak, inkluzivno i kvalitetno obrazovanje i promovisati mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve

Svjestan važnosti kvalitetnog obrazovanja za sve, ISO je razvio standard ISO 21001, *Obrazovne organizacije - Sistemi upravljanja obrazovnim organizacijama - Zahtjevi s uputstvom za upotrebu*, prvi standard sistema upravljanja u oblasti obrazovanja. Njegov cilj je da poboljša procese i kvalitet obrazovnih ustanova kako bi se zadovoljile potrebe i očekivanja onih koji koriste njihove usluge.

Pored toga, ISO-ov tehnički komitet ISO/TC 232 radi na standardima koji opisuju zahtjeve za uslugama obuke koje se pružaju van okvira formalnog obrazovanja, na primjer standard ISO 29993, koji pokriva sve vrste obuke tokom života, uključujući stručnu i korporativnu obuku (spoljna ili interna).

Cilj održivog razvoja 5

Rodna ravnopravnost

Postići ravnopravnost polova i osnažiti sve žene i djevojke

Rodna ravnopravnost je osnovni element društvene odgovornosti, a standard ISO 26000, Smjernice o društvenoj odgovornosti, doprinosi jačanju žena i njihove ravnopravnosti u društvu. Ovaj standard ima za cilj da suzbije predrasude i promoviše paritet kroz preporuke organizacijama da uspostave uravnoteženu rodnu raspodjelu u upravljačkim strukturama i menadžmentu, jednak tretman oba pola u pogledu zapošljavanja, napredovanja i platama, te podjednako uzima u obzir potrebe

muškaraca i žena u odlukama i aktivnosti preduzeća. Pored toga, ISO ima za cilj da podstakne ravnopravnu zastupljenost u standardizacijskim aktivnostima, da poveća učešće žena u razvoju međunarodnih ISO standarda tako da oni budu relevantniji za žene širom svijeta. Imajući to u vidu, ISO se nedavno pridružio Međunarodnoj inicijativi za rodne šampione - mreži lidera koji radi na unapređenju rodne ravnopravnosti u izvršnom menadžmentu.

Cilj održivog razvoja 6

Čista voda i sanitarna zaštita

Osigurati pristup i održivo upravljanje sanitarnim i uslugama vodosnabdjevanja za sve

Preko 80% globalnih otpadnih voda koje generiše društvo vraća se u ekosistem bez tretiranja ili ponovne upotrebe. Pored toga, oko 40% svjetske populacije nema dovoljno vodenih resursa da zadovolji svoje potrebe.

ISO je objavio brojne standarde za upravljanje vodama, koji pokrivaju razne oblasti od otpadnih voda i kanalizacionih mreža, ponovne upotrebe vode, efikasnog navodnjavanja, monitoring vodenog otiska i uslužnih aktivnosti koje se odnose na sisteme snabdjevanja pitkom vodom. Takođe razvijamo standarde - kao što je ISO 24518 - kako bismo podržali lokalne zajednice u upravljanju pitkom i otpadnim vodama u slučaju krize u vodosnabdjevanju.

Objavljeni standard ISO 24521 daje praktično uputstvo o

upravljanju i održavanju osnovnih usluga vezanih za sisteme za obradu sanitarnih otpadnih voda. Standard nudi savjete za obuku korisnika i operatera, procjeni rizika i dizajniranju i izgradnji osnovnih komunalnih sistema za obradu sanitarnih otpadnih voda, koristeći lokalne resurse za primjenu alternativnih tehnologija.

ISO svoje aktivnosti takođe širi na nova područja kao što su tehnologije za toalete nove generacije koji mogu raditi van mreže, bez kanalizacije, u područjima koja nemaju pouzdane vodovodne i sanitарne sisteme. Standardi u ovoj oblasti uključuju standard ISO 30500, *Autonomni sanitarni sistemi - Montažne integrисane jedinice za tretman - Opšta bezbjednost i zahtjevi za performanse za dizajn i ispitivanje*.

Cilj održivog razvoja 7

Pristupačna i čista energija

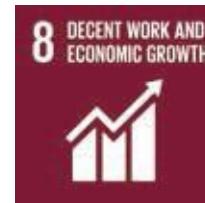
Osigurati pristup pouzdanoj, pristupačnoj, održivoj i modernoj energiji za sve

ISO standardi postavljaju međunarodno dogovorene zahteve i smjernice za promociju energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije. Oni javnim organima pružaju čvrstu tehničku osnovu za postizanje njihovih nacionalnih i međunarodnih energetskih ciljeva.

ISO je objavio više od 200 standarda za energetsku efikasnost i obnovljive izvore energije, a mnogi su još u fazi izrade. Oni osiguravaju interoperabilnost uređaja i sistema, promovišući na taj način prelazak na obnovljive izvore energije i otvaranje tržišta za inovacije koje mogu da odgovore na globalne energetske izazove. ISO 50001, Sistemi za upravljanje energijom - Zahtjevi sa uput-

stvima za upotrebu, pomaže organizacije svih vrsta da bolje iskoriste energiju, uspostavljanjem i primjenom sistema upravljanja energijom, dok se очekuje da će serija standarda ISO 52000 za energetske performanse zgrada pomoći građevinskoj industriji da optimizira energetsku efikasnost zgrada.

Pored toga, u ISO portfoliju ima veliki broj standarda koji se odnose na solarnu energiju, kao što je ISO 9806, koji određuje metode ispitivanja za procjenu trajnosti, pouzdanosti, bezbjednosti i termičkih performansi solarnih kolektora sa grijanjem na tekućinu i višedjelni standard ISO 17225, koji određuje specifikacije i klase kvaliteta za čvrsta biogoriva.

Cilj održivog razvoja 8

Dostojan rad i ekonomski rast

Promoviše stalan, inkluzivan i održiv ekonomski rast, punu i produktivnu zaposlenost i pristojan rad za sve

Međunarodni standardi, po svojoj prirodi, podstiču ekonomski rast definisanjem zajedničkog jezika i međunarodno dogovorenih specifikacija koje se mogu koristiti u izradi nacionalnih i međunarodnih propisa. Rezultat najbolje prakse i konsenzusa, oni su takođe osnovni alati za smanjenje prepreka međunarodnoj trgovini, doprinos koji je priznat Sporazumom Svjetske trgovinske organizacije o tehničkim preprekama u trgovini.

Pored toga, ISO je takođe objavio mnogo specifičnih standarda koji promovišu pristojne uslove rada i punu

zaposlenost, uključujući ISO 45001, *Sistemi zaštite zdravlja i zaštite na radu - Zahtjevi sa uputstvom za upotrebu*, dizajniran da pomogne preduzećima i organizacijama širom svijeta da zaštite zdravlje i sigurnost ljudi koje zapošljavaju.

Još jedna prepreka ekonomskom rastu je korupcija, koja može imati negativan uticaj na mogućnosti zapošljavanja. Standard ISO 37001 o sistemima za borbu protiv korupcije doprinosi ekonomskom prosperitetu pomažući organizacijama da se bore protiv korupcije i promoviše antikorupcijsku kulturu.

Cilj održivog razvoja 9

Industrija, inovacije i infrastruktura

Izgraditi otpornu infrastrukturu, promovisati inkluzivnu i održivu industrijalizaciju i podsticati inovacije

Međunarodni ISO standardi podržavaju održivu industrijalizaciju kroz međunarodno dogovorene specifikacije koje ispunjavaju zahtjeve za kvalitet, bezbjednost i održivost. Budući da pokrivajući gotovo sve sektore i pomažu u stvaranju okruženja pogodnog za pravilan razvoj proizvoda i usluga, standardi su garancija povjerenja za investitore i potrošače. Štaviše, ISO standardi uspostavljaju univerzalni jezik i na taj način smanjuju tehničke prepreke u međunarodnoj trgovini. Ovo je posebno važno za zemlje u razvoju jer im omogućava da budu konkurentniji na globalnom tržištu.

ISO je takođe objavio standarde koji olakšavaju poslovnu praksu i poslovne odnose, kao što je

ISO 44001, Sistemi zajedničkog upravljanja poslovnim odnosima - Zahtjevi i okvir, koji pruža zajedničku platformu za iskorištavanje prednosti kolaborativnog rada i pomaže kompanijama u uspostavljanju zdravih poslovnih odnosa, kako unutar tako i između organizacija.

Standardi su takođe važno sredstvo u izgradnji sigurne i otporne infrastrukture. Na primjer, ISO je objavio preko hiljadu standarda za građevinski sektor koji pružaju međunarodno dogovorene smjernice i specifikacije, pokrivajući širok spektar aspekata, od vrste i stanja tla na kom su zgrade izgrađene, pa sve do njihovog krova.

Oni takođe definišu ne samo minimalne nivoe bezbjednosti i performansi, već i niz ispitnih metoda. Na primjer, u oblasti infrastrukturna pametne zajednice, tehnička specifikacija ISO/TS 37151 (o metrikama performansi) definiše 14 kategorija osnovnih potreba zajednice (energija, voda, transport, itd.) pomoću kojih se mjere performanse pametne infrastrukture u zajednici, a tehnički izvještaj ISO/TR 37152 (zajednički okvir za razvoj i operacije) opisuje metodologiju za planiranje, razvoj, rad i održavanje koja obezbeđuje da je interakcija između

više infrastrukturna dobro organizovana.

Međunarodni ISO standardi pružaju platformu za obezbeđivanje interoperabilnosti, koja podstiče investicije i inovacije. Pored toga, kontinuirane aktivnosti ISO-a na upravljanju inovacijama ima za cilj da organizacijama ponudi provjerene referentne okvire koji će im pomoći da shvate svoj inovativni potencijal. Tu su uključeni budući standardi ISO 50501 o sistemima upravljanja inovacijama i ISO 50503 o alatima i metodama za inovativno kolaborativno partnerstvo.

Cilj održivog razvoja 10

Smanjenje nejednakosti

Smanjiti nejednakosti unutar i među državama

Napredna društva oslanjaju se na složen sistem kvaliteta i usaglašenosti kako bi se osiguralo pravilno funkcionisanje tržišta, zaštitilo zdravlje i bezbjednost ljudi i očuvala životna sredina. Ovaj sistem se obično definiše kao Nacionalna infrastruktura kvaliteta (NQI) i obuhvata sve aspekte metrologije, standardizacije, ispitivanja, upravljanja kvalitetom, sertifikovanja i akreditacije koji imaju uticaja na ocjenjivanje usaglašenosti.

Mnoge zemlje u razvoju pate od slabog NQI-ja, što može predstavljati veliku prepreku njihovoj integraciji na regionalna i globalna tržišta, ograničavati njihove trgovinske mogućnosti i ometati njihovu sposobnost da poboljšaju javno dobro u ključnim oblastima kao što su zdravlje, bezbjednost i zaštita životne sredine.

Kao dio svoje strategije za 2016-2020, ISO planira da izgradi kapacitete zemalja u razvoju u oblastima kao što su strategija, tehnička i operativna ekspertiza i odnosi sa kreatorima politika, kako bi podržao učeće ovih zemalja u međunarodnoj standardizaciji.

Cilj im je da im pomognu da ojačaju svoje NQI-ove, i na taj način, smanje nejednakost unutar i između država. Pored toga, sami ISO standardi doprinose smanjenju nejednakosti uspostavljanjem zajedničkog jezika koji pomaže u smanjenju prepreka u trgovini, promovisanju inovacija i stvore jednake uslove za organizacije svih vrsta koje žele pristupiti nacionalnom i međunarodnom tržištu. Dostupni su takođe i posebni standardi koji će pomoći organizacijama da direktno doprinesu postizanju ovog SDG-a. Na primjer, standard ISO 26000, *Smjernice o društvenoj odgovornosti*, daju kompanijama i organizacijama smjernice kako mogu da djeluju na društveno odgovoran način, što uključuje i principe nediskriminacije i jednakih mogućnosti. Osnovna pitanja i polja djelovanja definisana ovim standardom odnose se na ljudska prava, radne prakse, okruženje, fer prakse, potrošačka pitanja i učešće u zajednici.

Cilj održivog razvoja 11

Održivi gradovi i zajednice

Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim

Promovisanje odgovornog korišćenja resursa, očuvanje životne sredine i poboljšanje dobrobiti građana neki su od ciljeva koje su postavili stručnjaci iz ISO tehničkog komiteta ISO/TC 268, *Održivi gradovi i zajednice*, čiji je vodeći standard ISO 37101 dizajniran da pomogne zajednicama da definišu svoje ciljeve održivog razvoja i primjene strategije za njihovo postizanje. Ovaj osnovni standard dopunjeno je nizom standarda koji se odnose na urbane indikatore, kao što su ISO 37120 (indikatori za gradske usluge i kvalitet života) i dva buduća standarda ISO 37122 (indikatori za pametne gradove) i ISO 37123 (indikatori za otporne gradove). ISO takođe nudi stotine standarda o inteligentnim transportnim sistemima, upravljanju vodama, kontinuitetu poslovanja i otpornosti zajednice, dizajniranim da zajednice učine sigurnijim, održivijim i sposobnijim da se nose sa izazovima. Oni uključuju standard ISO 22313 (sistemi upravljanja kontinuitetom poslovanja) i niz standarda koji su trenutno u pripremi, kao što su ISO 22326 (upravljanje u vanrednim situacijama), ISO 22395 (smjernice za podršku ugroženima u vanrednim situacijama) i ISO 24526 (sistemi upravljanja efikasnošću vode).

Cilj održivog razvoja 12

Odgovorna potrošnja i proizvodnja

Osigurati održive obrasce potrošnje i proizvodnje

Smanjenje uticaja na životnu sredinu, promovisanje upotrebe obnovljivih izvora energije i podsticanje odgovornih odluka o kupovini samo su neki od primjera na koji ISO standardi doprinose održivoj potrošnji i proizvodnji. Imajući u vidu ove ciljeve, standard ISO 20400, *Održiva nabavka - Smjernice*, pomaže organizacijama da integriru održivost u svoj proces nabavke. ISO je takođe razvio seriju standarda ISO 14020 koji se odnose na ekološko označavanje. Ovi standardi utvrđuju vodeće principe za razvoj i upotrebu ekoloških oznaka i samo-deklaracija, kao i za pripremu programa sertifikacije koju obavljaju treće strane, a koji pomažu u validaciji ekoloških tvrdnji i na taj način omogućavaju potrošačima da naprave bolji izbor. Pored toga, ISO takođe priprema novi standard koji se tiče održivog razvoja i

društvene odgovornosti u poljoprivredno-prehrabrenom sektoru. Pitanje održivosti je takođe veoma važno kada govorimo o građevinskom sektoru. Standard ISO 15392, *Održivost u građevinarstvu - Opšti principi*, identificuje i uspostavlja opšte principe za održivost zgrada i drugih građevinskih radova tokom cijelog njihovog životnog ciklusa, od početka do kraja.

Takođe, zagovarajući metode, podržavajući izbor održivog načina života, standard ISO 20245, *Prekogranična trgovina rabljenom robom*, uspostavlja minimalne kriterijume za odabir robe kojom se trguje između zemalja, doprinoseći razvoju ovog alternativnog načina potrošnje, istovremeno smanjujući otpad i uticaj na životnu sredinu.

Cilj održivog razvoja 13

Mjere za borbu protiv klimatskih promjena

Preduzeti hitne mjere za borbu protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica

ISO je izradio brojne standarde koji igraju vitalnu ulogu u klimatskoj agendi, pomažu u praćenju klimatskih promjena, kvantifikovanju emisija gasova s efektom staklene bašte i promovišu dobru praksu u upravljanju životnom sredinom. Značajan primjer je porodica standarda ISO 14000 za sisteme upravljanja životnom sredinom, koja organizacijama daje detaljne praktične alate za upravljanje uticajem njihovih aktivnosti na životnu sredinu.

Ovaj paket standarda, koji uključuje jedan od najčešće korišćenih ISO standarda - ISO 14001, *Sistemi upravljanja zaštitom životne sredine - Zahtjevi sa uputstvima za upotrebu*, obuhvata referentne okvire, audite, komunikacije, označavanje, analizu životnog ciklusa kao i metode za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama.

Usklađena sa GHG protokolom i kompatibilna sa većinom GHG programa, serija standarda ISO 14064 daje specifikacije za kvantifikaciju, nadzor i validaciju/verifikaciju emisija gasova s efektom staklene bašte, dok tehnička specifikacija ISO/TS 14067 (koja je u fazi revizije) precizira principe, zahtjeve i smjernice koje se odnose na mjerjenje i kvantifikovanje karbonskog otiska proizvoda.

Planirani standardi u ovoj oblasti uključuju standard ISO 14080 koji je osmišljen tako da organizacijama pruži okvir za razvoj konzistentnih, uporedivih i poboljšanih metodologija za borbu protiv klimatskih promjena i ISO Vodič 84, *Smjernice za uključivanje klimatskih promjena u standarde*, namjenjeni svima onima koji su uključeni u razvoj standarda.

Cilj održivoj razvoja 14

Vodeni život

Sačuvati i održivo koristiti okeane, mora i morske resurse za održivi razvoj

Za sljedivost ribljih proizvoda i upravljanje okolišem morskih resursa zadužen je, ISO-ov tehnički komitet za ribarstvo i akvakulturu, ISO/TC 234, koji pruža jedinstvenu priliku za učešće u razvoju ribarstva i akvakulture na način koji poštuje održivi razvoj ovog sektora. Pored toga, ISO/TC 8, *Brodovi i brodska tehnologija*, razvio je preko 250 standarda koji se odnose na održivost u oblasti dizajna, građevine, opreme, tehnologije i ekoloških pitanja morske sredine povezanih sa brodogradnjom. Konkretno, ISO/TC 8 SC 2, *Zaštita morskog okoliša*, izradio je standarde koji se tiču uticaja brodova i pomorske tehnologije na životnu sredinu, kao što je odgovor na izljevanje nafte i upravljanje lučkim postrojenjima za prikupljanje otpada.

Cilj održivog razvoja 15

Kopneni život

Zaštititi, vratiti i promovisati održivu upotrebu kopnenih ekosistema, održivo upravljanje šumama, borba protiv dezertifikacije, zaustavljanje i preokretanje procesa degradacije zemljišta i zaustavljanje gubitka biološke raznolikosti

Zaštita i promocija života na kopnu boljom upotrebom resursa cilj je stotina ISO standarda. Na primjer, dvodjelni standard ISO 14055, *Upravljanje životnom sredinom - Smjernice za uspostavljanje dobre prakse za borbu protiv degradacije i dezertifikacije zemljišta*, predstavlja koristan dodatak porodici standarda ISO 14000 koji se odnose na upravljanje životnom sredinom.

ISO je takođe fokusiran na još jedno područje, a to je održivo šumarstvo. Stoga će standard ISO 38200, *Lanac nadzora drva i proizvoda na bazi drveta*, olakšati sljedivost u lancu snabdjevanja drvom podstičući veću upotrebu drva iz održivih izvora i biće ključni alat za pomoći u borbi protiv ilegalnog krčenja šuma.

Cilj održivog razvoja 16

Mir, pravda i efikasne institucije

Promovisati mirna i inkluzivna društva za održivi razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i graditi efikasne, odgovorne i inkluzivne institucije na svim nivoima

Efikasna, odgovorna i inkluzivna društva i institucije oslanjaju se na dobro upravljanje na svim nivoima, od malih preduzeća pa do multinacionalnih kompanija i vlada. Upravljanje je sistem kojim se organizacija usmjerava, kontroliše i smatra odgovornom za ostvarivanje svoje primarne, dugoročne misije. ISO-ov tehnički komitet ISO TC 309, *Upravljanje organizacijama*, osnovan je da konsoliduje dobre prakse efikasnog upravljanja i pokriva širok spektar aspekata, od pravca, kontrole i odgovornosti, do usaglašava-

nja, korupcije i njenog otkrivanja. Njegov najistaknutiji standard, ISO 37001 (*Sistemi za borbu protiv korupcije*), pomaže promociji mira, pravde i uspostavljanja snažnih institucija povećanjem nivoa transparentnosti i odgovornosti. Ostali standardi ovog komiteta uključuju ISO 19600, *Sistem upravljanja usklađenošću - Smjernice*, i ISO 37000, *Smjernice za upravljanje organizacijama*, koji su u pripremi i koji podstiču kontrolu i dobro usmjeravanje organizacija svih vrsta i veličina.

Cilj održivog razvoja 17

Partnerstva za postizanje ciljeva

Ojačati sredstva za sprovođenje i revitaliziranje Globalnog partnerstva za održivi razvoj

ISO prepoznaje važnost globalnog partnerstva jer od njega zavisi cijeli ISO sistem. Međunarodni ISO standard rezultat je saradnje i konsenzusa postignutog između više zainteresovanih strana iz cijelog svijeta, uključujući predstavnike državnih organa, industrije i organizacija za standardizaciju. Partneri smo sa velikim brojem međunarodnih organizacija kako bismo osigurali učešće širokog spektra zainteresovanih strana i omogućili svim zemljama, bez obzira na veličinu ili ekonomski status da imaju koristi od standarda.

Takođe radimo na jačanju kapaciteta zemalja u razvoju u standardizaciji kako bismo osigurali relevantnost naših standarda na globalnom nivou. Cilj je da ojačaju nacionalnu

infrastrukturu za standardizaciju jačanjem njihovih vještina u oblastima kao što su strategija, tehnička i operativna ekspertiza i odnosi sa kreatorima politika, kako bi se podstaklo njihovo učešće u međunarodnoj standardizaciji.

Ključna komponenta u postizanju ovog cilja je Pilot projekat o novim pravima koji zemljama pruža mogućnost da aktivnije učestvuju u radu na razvoju ISO standarda u određenim sektorima kao što su turizam, prehrambeni proizvodi i ocjenjivanje usaglašenosti. Ovaj projekat im, zauzvrat, omogućava da doprinesu javnom blagostanju u vitalnim oblastima kao što su zdravlje, bezbjednost i zaštita životne sredine i podstaknu ekonomski rast i pristup svjetskim tržištima.

O ISO-u

ISO (Međunarodna organizacija za standardizaciju) je nezavisna, nevladina međunarodna organizacija, koju čine 163 * nacionalna tijela za standardizaciju. Preko svojih članova ISO okuplja stručnjake koji razmjenjuju znanje i razvijaju dobrovoljne međunarodne standarde zasnovane na konsenzusu koji podržavaju inovacije i nude rješenja za globalne izazove.

ISO je objavio više od 22 500 * međunarodnih standarda i srodnih dokumenata koji pokrivaju gotovo svaki sektor, od tehnologije do bezbjednosti hrane, poljoprivrede i zdravstvene zaštite.

Za više informacija posjetite www.iso.org.

* Mart 2018.

Institut za standardizaciju
Bosne i Hercegovine

71123 Istočno Sarajevo

Trg Ilidžanske brigade 2B

www.bas.gov.ba
e-mail: stand@bas.gov.ba

Međunarodna organizacija
za standardizaciju
ISO Centralni sekretarijat
Ch. de Blandonnet 8
Case Postale 401
CH - 1214 Vernier, Ženeva
Švajcarska

iso.org

© ISO, 2018
All rights reserved

ISBN 978-92-67-10790-5

